

ธุรกิจของกองทัพแห่งชาติพม่าในช่วงระบอบนายพลเนวิน (ค.ศ. 1962-1988)*

เอนกชัย เรืองรัตนาร**

(วันรับบทความ : 3 กุมภาพันธ์ 2563 / วันแก้ไขบทความ : 10 เมษายน 2563 / วันตอบรับบทความ : 16 เมษายน 2563)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงธุรกิจของตัดมะต่อหรือกองทัพแห่งชาติพม่าในช่วงระบอบนายพลเนวินในระหว่าง ค.ศ. 1962-1988 การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและวิเคราะห์ผ่านกรอบความคิดเรื่องทหารในฐานะผู้ปกครอง (Ruler Military Domination) ของ Ayesha Siddiqi แห่งมหาวิทยาลัย SOAS University of London ผลการศึกษาพบว่า บทบาทตัดมะต่อในช่วงระบอบนายพลเนวินตลอด ค.ศ. 1962-1988 มีลักษณะเป็น “ทหารในฐานะผู้ปกครอง” กล่าวคือ ตัดมะต่อมองว่าตนเองเป็นตัวแสดงหลักในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของพม่าภายหลังได้รับเอกราช และมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงจากภัยคุกคามภายในและความขัดแย้งจากวิกฤตการณ์ทางการเมือง นำไปสู่การเข้าควบคุมอำนาจการปกครองอย่างเบ็ดเสร็จและวางฐานอำนาจทางการเมืองของตนไว้อย่างรัดกุม ในขณะเดียวกัน ตัดมะต่อก็อาศัยอำนาจทางการเมืองในการเข้าควบคุมเศรษฐกิจของพม่า และได้ผูกขาดธุรกิจการค้าทั้งในฐานะสถาบันกองทัพและส่วนบุคคล มีการใช้อำนาจรัฐหรือเกาะเกี่ยวอำนาจรัฐเพื่อคอร์รัปชันทวีทรัพย์สินและอำนาจทางการเมืองของตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนดำเนินธุรกิจในธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นการฉวยโอกาสเข้ายึดกิจการของพ่อค้าชาวต่างชาติ การค้าในตลาดมืด และการค้ายาเสพติด ในขณะที่ตัดมะต่อไม่ได้ให้ความสำคัญในการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดีให้แก่ชาวพม่า

คำสำคัญ: ธุรกิจกองทัพ/ ตัดมะต่อ/ พม่า

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “กองทัพกับเศรษฐกิจเมียนมาในระยะเปลี่ยนผ่าน, 1987-2017” ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

** นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

Military Business of Tatmadaw during General Ne Win Regime (1962-1988)^{*}

Anekchai Rueangrattanakorn^{**}

(Received Date : February 3, 2020, Revised Date : April 10, 2020, Accepted Date : April 16, 2020)

Abstract

The purpose of this research is to study and analyze the business of Myanmar Armed Forces or Tatmadaw during General Ne Win Regime (1962-1988). This documentary research is conducted by applying the Ruler Military Domination by Ayesha Siddiqā, from SOAS University of London, as a framework. The study showed that during General Ne Win Regime (1962-1988), the role of Tatmadaw was in the form of ‘Ruler Military Domination’. Having important roles in preventing internal threats and conflicts of political crisis, the Tatmadaw perceived themselves as a main actor in building the unity of the nation since the national independence. These led to the absolute domination of the country, especially in politics. The Tatmadaw used the political power for consolidating and expanding their independent economic base. Several Burmese businesses, both individuals and institutions, were monopolized. More importantly, they abused the state power to corrupt and maintain their political power and connections. Furthermore, they conducted three unofficial businesses; taking control of foreigner merchants’ businesses, involving in black market, and engaging in narcotic drugs trafficking. The Tatmadaw, nevertheless, had no intention to create the favorable and strong economic system for Burmese.

Keywords: Military Business/ Tatmadaw/ Myanmar

^{*} This article is part of Ph.D. dissertation on “The Military and Myanmar’s Economy in the Transitional Period, 1987-2017”, funded by the Thailand Research Fund (TRF)

^{**} Ph.D. Candidate, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Phayathai Road, Wang Mai, Patumwan, Bangkok 10330

บทนำ

รัฐบาลพลเรือนที่นำโดยนายอู (U Nu) เข้าบริหารประเทศภายหลังจากพม่าได้รับเอกราชใน ค.ศ. 1948 นายอูและชนชั้นนำคนอื่น ๆ ของพม่าเชื่อว่า เจ้าอาณานิคมอังกฤษเข้ามากอบโกยผลประโยชน์จากพม่า ทำให้ความมั่งคั่งรุ่งเรืองของยุคราชวงศ์พม่าสิ้นสุดลง และทำให้ชาวพม่าถูกเอารัดเอาเปรียบโดยชาวต่างชาติอื่น ๆ ที่เข้าไปแสวงหาโอกาสและผลกำไร ดังนั้น แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาพม่าหลังได้รับเอกราชจึงพยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อจะกำจัดทุนและอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวต่างชาติในรูปของบริษัทเอกชนที่ฝังรากอยู่ตั้งแต่สมัยอาณานิคม และสกัดกั้นการลงทุนของเอกชนพม่าเองด้วย อันเป็นแนวทางที่อยู่ตรงข้ามกับทุนนิยม (Fenichel and Khan, 1981, p. 821; Adas, 2011, p. 223) รัฐบาลของนายอูยังชูนโยบายการพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) การใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายประหยัดมัธยัสถ์ เพื่อหวังว่าจะฟื้นฟูเศรษฐกิจของพม่าให้กลับมาอยู่ในระดับใกล้เคียงกับในช่วงก่อนสงครามโดยเร็ว ในขณะเดียวกัน รัฐบาลของนายอูก็เร่งฟื้นฟูศีลธรรมทางศาสนาตามแนวทางที่อูมองว่าเป็นการสร้างสังคมนิยมโดยรัฐ (State Socialism) ซึ่งเขามองว่าจะเป็นวิธีเดียวที่จะกำจัดความเหลื่อมล้ำและนำพาประเทศไปสู่การเป็นรัฐสวัสดิการอย่างแท้จริง แต่กระนั้นรัฐบาลของนายอูกลับประสบกับความล้มเหลวในการฟื้นฟูและปฏิรูปเศรษฐกิจ และไม่สามารถจัดการกับปัญหาทางการเมือง ประกอบกับความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยในขณะนั้นที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นกว่าครั้งที่ดำรงตำแหน่งในสมัยแรก ตั้งแต่การประท้วงต่อต้านการผลักดันศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐกะฉิ่นเมื่อ ค.ศ. 1960 ที่ก่อตัวเป็นการจัดตั้งกองกำลังเพื่อเอกราชกะฉิ่น (Kachin Independence Army – KIA) ที่มีปฏิบัติการเพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่าและเพื่อเป้าหมายในการเป็นรัฐเอกราชของกะฉิ่นมาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงท่าทีการเห็นอกเห็นใจชนกลุ่มน้อยที่นำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญอีกครั้งเพื่อมอบเสรีภาพในการสอนศาสนา

ถัดมาต่อ (Tatmadaw) หรือกองทัพแห่งชาติพม่าอ้างความชอบธรรมจากปัญหาการเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มว่าจะทำให้พม่าขาดเอกภาพและภัยคุกคามอย่างใหญ่หลวงต่อความมั่นคงของความเป็นสหภาพของพม่า (Smith, 1965, pp. 272-273) และยังอ้างถึงความสำเร็จในการหยุดยั้งความขัดแย้งภายในองค์การสันนิบาตเสรีภาพแห่งประชาชนผู้ต่อต้านฟาสซิสต์ (AFPFL) เมื่อ ค.ศ. 1958 (Taylor, 2009, pp. 251, 293) ดังนั้น นายพลเนวิน (Ne Win) จึงเข้ายึดอำนาจรัฐบาลพลเรือนของนายอูในวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 1962 อันเป็นจุดเริ่มต้นของระบอบเผด็จการทหารที่จะปกครองพม่าในอีก 5 ทศวรรษต่อมา ทั้งนี้สภาปฏิวัติ (Revolutionary Council) ภายใต้การนำของนายพลเนวินได้ดำเนินมาตรการที่เด็ดขาดในการจัดการเปลี่ยนแปลงการเมืองและเศรษฐกิจขนาดใหญ่ คือ การกำหนดนโยบาย ‘วิถีพม่าสู่ระบอบสังคมนิยม’ ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และดำเนินการยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐ (Enterprise Nationalization) จึงเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ตมตะต่อเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจ

นอกกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการฉวยโอกาสเข้ายึดกิจการของพ่อค้าชาวต่างชาติ การค้าในตลาดมืด และการเข้าไปเกี่ยวพันในขบวนการค้ายาเสพติด ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นช่องทางที่นำไปสู่การสร้างความเติบโตของอำนาจทางเศรษฐกิจของตัดตะม่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงลักษณะของธุรกิจของตัดตะม่อในช่วงสถาปนาปฏิวัติในระหว่าง ค.ศ. 1962 ถึง 1988 โดยมุ่งอธิบายว่า สถาปนาปฏิวัติมีลักษณะเป็น “ทหารในฐานะผู้ปกครอง” ซึ่งมีกองทัพเป็นตัวแสดงหลักในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวและตัวแสดงทางการเมืองของพม่า ภายหลังได้รับเอกราช รวมถึงมองว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐตัดตะม่อ ในฐานะผู้ปกครองจึงใช้อำนาจเข้าควบคุมภาคเศรษฐกิจของพม่า และได้ผูกขาดธุรกิจการค้าทั้งในฐานะสถาบันกองทัพและส่วนบุคคล ทั้งนี้ ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาของบทความนี้ออกเป็น 7 ส่วน โดยส่วนถัดไปจะกล่าวถึงแนวคิดเรื่องทหารในฐานะผู้ปกครอง *ส่วนที่สาม* กล่าวถึงบทบาททางการเมืองของตัดตะม่อ ภายในการนำของสถาปนาปฏิวัติ ท่ามกลางปัญหาชนกลุ่มน้อยและความขัดแย้งภายในประเทศ *ส่วนที่สี่* กล่าวถึงการดำเนินนโยบายยึดเอากิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐ (Nationalization) ในช่วงสถาปนาปฏิวัติกับการขยายตัวของธุรกิจของตัดตะม่อ *ส่วนที่ห้า* กล่าวถึงธุรกิจของตัดตะม่อ ผ่านการดำเนินการในธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการ *ส่วนที่หก* กล่าวถึงตัดตะม่อกับระบบทุนนิยมแบบเครือญาติ และ *ส่วนสุดท้าย* วิเคราะห์ถึงสถานะ “ทหารในฐานะผู้ปกครอง” ของสถาปนาปฏิวัติภายใต้การนำของนายพลเนวิน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปรากฏการณ์ของการแทรกแซงของทหารเกิดขึ้นชัดเจนในประเทศกำลังพัฒนาในช่วงปลายทศวรรษ 1950 และในช่วงทศวรรษ 1960 จนหนังสือพิมพ์ The Times ของอังกฤษเรียกช่วงระยะเวลาดังกล่าวว่าเป็น ‘ปีทองของบรรดานายพล’ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2561, น.45) นักวิชาการด้านการเมืองเปรียบเทียบมักหยิบยกบทบาทด้านเศรษฐกิจหรือธุรกิจของกองทัพอียิปต์ ตุรกี ปากีสถาน และประเทศในแถบในลาตินอเมริกาขึ้นมาเป็นเป็นกรณีศึกษาหรือกรณีศึกษาเปรียบเทียบ ในขณะที่ละเลยหรือมองข้ามการศึกษากรณีธุรกิจของตัดตะม่อ เพราะเมียนมามากลายเป็นพื้นที่ที่ยากต่อการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัยเชิงลึกนับตั้งแต่ นายพลเนวินเข้ายึดอำนาจการปกครองใน ค.ศ. 1962 เป็นต้นมา (Egreteau and Jagan, 2014, p.30)

อย่างไรก็ดี นักวิชาการจำนวนหนึ่งได้เริ่มให้ความสนใจต่อการศึกษาดังกล่าวและการแทรกแซงของ ตัดตะม่อในภาพรวม เริ่มต้นจากงานเขียนของ Lucian Pye (1959, pp. 14, 29) และ Moshe Lissak (1964, pp.14, 19) นักวิชาการด้านสังคมวิทยาการทหารได้ชี้ว่า ตัดตะม่อเข้ามา มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากนับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ ตัดตะม่อต้องการทำหน้าที่เป็น “ผู้นำในการทำให้ทันสมัยและการสร้างชาติ” และ

มองว่าตนเองคือ ‘ชาติ’ ในความหมายที่ว่า ถ้ากองทัพมั่นคงก็จะทำให้ชาติมั่นคงไปด้วย เช่นเดียวกับ Morris Janowitz (1964, pp. 76-78) ได้เสนอว่า ตั้ตมะต่อไม่ได้มีเพียงแค่บทบาททางการเมืองเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทไปสู่การพัฒนาและภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ส่วนต่างๆมาตั้งแต่สมัยนายกรัฐมนตรีนูโน ในช่วงทศวรรษที่ 1950

ผู้เชี่ยวชาญด้านเมียนมาศึกษาเริ่มให้ความสำคัญต่อประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจของเมียนมามากขึ้น ในช่วงทศวรรษ 1950-1960 เช่น งานของ John F. Cady (1953), Frank N. Trager (1956), John Thomson (1957) และ Lucian Pye (1962) มุ่งศึกษาถึงเพียงนโยบายเศรษฐกิจของเมียนมาภายใต้การนำของ นายพลเนวิน และศึกษาความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศที่ให้แก่เมียนมา รวมถึงงานเขียนที่เปรียบเทียบบทบาทของตั้ตมะต่อกับกองทัพประเทศอื่นๆ เช่น งานของ John H. Badgley (1969) ได้อธิบายเชิงเปรียบเทียบถึงนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลนายพลเนวินกับรัฐบาลทหารไทย

งานวิชาการชิ้นสำคัญในช่วงทศวรรษ 2000 ที่ศึกษาบทบาทของกองทัพในภาคเศรษฐกิจของเมียนมา คือ งานของ Yoshihiro Nakanishi (2013) เป็นการศึกษางานศึกษาบทบาทของกองทัพในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจในช่วงการปกครองของนายพลเนวิน ค.ศ. 1962-1988 โดยเสนอว่า นายพลเนวินดำเนินนโยบายปฏิวัติประเทศอย่างล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ในขณะที่เดียวกัน สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ระบอบทหารได้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ยังคงไม่มีการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงหรือการวิเคราะห์ที่ระบอบ ตลอดจนยังไม่มีบทบาทของกองทัพในภาคเศรษฐกิจของเมียนมาในการสร้างเป็นกรอบความคิดขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทำให้ผู้วิจัยพบว่า งานเขียนและหนังสือเกี่ยวกับธุรกิจของ ตั้ตมะต่อทั้งในฐานะที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นลำดับรองมีทั้งการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดและคลาดเคลื่อนในหลายประเด็น หรือไม่ก็เสนอข้อมูลแบบภาพกว้างจนทำให้เกิดความสำคัญผิดในเนื้อหาสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงช่องว่างทางองค์ความรู้ที่ยังคงขาดหายไปเกี่ยวกับประเด็นเรื่องบทบาททางเศรษฐกิจของตั้ตมะต่อในช่วงหลังการปกครองของนายพลเนวิน

แนวคิดเรื่องทหารในฐานะผู้ปกครอง (Ruler Military Domination)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีนิพนธ์เรื่อง “กองทัพกับเศรษฐกิจเมียนมาในระยะเปลี่ยนผ่าน, 1987-2017” ซึ่งอธิบายถึงความยืดหยุ่นของตั้ตมะต่อต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองในทุกช่วง (phase) ของระยะเปลี่ยนผ่าน จึงทำให้ตั้ตมะต่อสามารถดำรงสถานะตัวแสดงทางเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งวิธีอย่างเป็นทางการผ่านการสร้างอำนาจในเชิงสถาบัน (Institutionalization of Military Control) และวิธีอย่างไม่เป็นทางการมาตลอดไม่ว่าการเมืองของพม่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ว่าด้วย ‘รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือน-ทหาร’ (Typology of Civil-Military Relations) กับ ‘ระดับของธุรกิจกองทัพ’ (Level of Military Business) ของ Ayesha Siddiq (2017) ในการอธิบายลักษณะของตั้ตมะต่อในแต่ละช่วงเวลานั้นตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษจนถึงปัจจุบัน

ในบทความนี้ ผู้เขียนมุ่งอธิบายเฉพาะธุรกิจของกองทัพในช่วงระบอบนายพลเนวินระหว่าง ค.ศ. 1962-1988 ด้วยแนวคิดเรื่อง ‘ทหารในฐานะผู้ปกครอง’ ของ Siddiq (2017, pp. 43-47) ซึ่งอธิบายว่า ทหารในฐานะผู้ปกครอง คือ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับพลเรือนที่ซึ่งทหารได้ล้มล้างศูนย์อำนาจทางการเมืองเดิม เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ และตั้งตนเองเข้าเป็นผู้ควบคุมศูนย์อำนาจทางการเมืองใหม่โดยตรง ทหารในฐานะผู้ปกครองมักมองตนเองว่าเป็นตัวแสดงหลักในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของรัฐภายหลังได้รับเอกราช และมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงจากภัยคุกคามภายใน เช่น ภัยจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ภัยจากพรรคคอมมิวนิสต์ และความขัดแย้งจากวิกฤตการณ์ทางการเมือง รวมถึงมองว่าตนเองเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความทันสมัยให้แก่สังคม และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐด้วย ทหารประเภทนี้มักปกครองในรูปของผู้นำเผด็จการทหารที่มีอำนาจเด็ดขาดเพียงคนเดียว (Caesarism) คณาธิปไตยทหาร (Military Oligarchy) หรือในรูปแบบความร่วมมือกับผู้นำพลเรือนที่มีกองทัพเป็นแกนนำหลัก ทหารในฐานะผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการถูกกีดกันออกไปจากการเมืองอย่างสิ้นเชิง หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของพลเรือน ส่งผลให้ทหารตัดสินใจยึดอำนาจการปกครองของรัฐอย่างเบ็ดเสร็จ โดยไม่มีกำหนดเวลาว่าจะถอนตัวออกไปและคืนอำนาจการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้จะเกิดเงื่อนไขพิเศษอย่างการบริหารเศรษฐกิจล้มเหลว และแรงกดดันจากภายนอกประเทศที่อาจทำให้ทหารต้องตัดสินใจออกจากการเมืองได้

สำหรับประเด็นธุรกิจกองทัพ ทหารในฐานะผู้ปกครองมักมีการคอร์รัปชันในลักษณะโจรธิปไตย (Kleptocracy) กล่าวคือ ทหารเหล่านี้มักอ้างตนว่าเป็นผู้ค้ำประกันความมั่นคงของชาติ และมีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น จึงสบช่องให้ทหารในฐานะผู้ปกครองอาศัยอำนาจในการปกครองเข้าควบคุมทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจ โดยอ้างว่าตนเองปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริต ในขณะที่เดียวกัน ทหารเหล่านี้ก็ใช้อำนาจรัฐหรือเกาะเกี่ยวอำนาจรัฐเพื่อคอร์รัปชันทวีทรัพย์สินและอำนาจทางการเมืองของตนเองและพวกพ้อง และมักกระทำโดยการโยกเงินหลวงเสมือนเป็นบัญชีธนาคารของตนเอง ตลอดจนทหารเหล่านี้ได้ผูกขาดธุรกิจการค้าทั้งโดยส่วนบุคคลและหมู่คณะด้วย ทั้งนี้ Mancur Olson (2000, p. 11) เปรียบเทียบว่า ทหารในฐานะผู้ปกครองเป็นดัง ‘โจรพเนจร’ (Roving Bandit) ซึ่งสื่อให้เห็นภาพของทหารที่มีพฤติกรรมคอร์รัปชัน แสวงหาผลประโยชน์และผลกำไรจากแหล่งงบประมาณหนึ่งๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในปัจจุบัน โดยไม่หวังถึงการครองอำนาจในระยะยาว ดังนั้น ทหารในฐานะผู้ปกครองจึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดีให้แก่ประเทศ และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนที่สังคมต้องสูญเสียอันเกิดสภาวะอนาธิปไตยทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

บทบาททางการเมืองของตัดมะต่อภายในการนำของสภาปฏิวัติ

นอกจากตัดมะต่อจะปฏิบัติการทางทหารในฐานะนักรบในสงคราม เพื่อรับมือกับภัยคุกคามจากภายนอก ซึ่งเป็นภารกิจหลักช่วงทศวรรษแรกหลังจากพม่าได้รับเอกราชแล้ว ตัดมะต่อยังแสดงบทบาทในฐานะผู้สร้างรัฐ (State Builder) โดยเข้าควบคุมทางการเมืองโดยตรง และเริ่มหันความสนใจกับการรักษาความมั่นคงภายใน (Internal Security) บนข้ออ้างของการทำหน้าที่ด้านความมั่นคงอันเป็นผลมาจากการเดินทางไปศึกษาดูงานการปฏิบัติการของกองทัพต่างประเทศ

นายพลเนวินเข้ายึดอำนาจรัฐบาลพลเรือนของนายอูนูเมื่อวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 1962 โดยอ้างถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และความมั่นคง ที่ทำให้ตัดมะต่อเข้ามาทำหน้าที่ “ภารกิจทางการเมืองแห่งชาติ” (Aung Moe San, 2006, p.7) ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของนายพลจัตวาองจี (Aung Gyi) โฆษกของสภาปฏิวัติที่ว่า การรัฐประหารเป็น “ภาระหน้าที่ที่ไม่น่ารื่นรมย์ ... วิกฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองผลักดันให้นายพลเนวินปลดประธานาธิบดีวินหม่อง (Win Maung) และนายกรัฐมนตรีอูนู พร้อมกับสถาปนาระบอบทหารขึ้นอีกครั้ง” (Trumbull, 1962, p.5) นายพลเนวินประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1947 กับข้อตกลงปางโหลง โดยมุ่งหวังกำจัดระบบพรรคการเมืองและแนวโน้มของการปกครองตามแนวทางระบบสหพันธรัฐ (Federalism) หรือระบบการปกครองตนเอง (Autonomous System) (Kipgen, 2016, p.49)

ตัดมะต่อได้จัดตั้งสภาปฏิวัติขึ้น ประกอบด้วยคณะนายทหารจำนวน 17 นายที่เป็นพรรคพวกที่ใกล้ชิดกับนายพลเนวิน ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารสูงสุดในการรวมศูนย์อำนาจการปกครองประเทศชั่วคราว และยังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการออกกฎหมายการศึกษา กฤษฎีกา และข้อระเบียบต่างๆ เพื่อควบคุมสังคมพม่า ในหลายกรณีเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ตัดมะต่อให้ครอบคลุมทุกมิติ นอกจากนี้ สภาปฏิวัติยึดถือเอา ‘วิถีพม่าสู่ระบอบสังคมนิยม’ (Burmese Way to Socialism) เป็นอุดมการณ์และแนวนโยบายในการบริหารประเทศ และเปลี่ยนชื่อประเทศอีกครั้งเป็นสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า (The Socialist Republic of the Union of Burma) ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารปกครองประเทศ

แม้ต่อมา สภาปฏิวัติจะส่งผ่านอำนาจการบริหารประเทศไปสู่การปกครองแบบสังคมนิยมผ่านการดำเนินการของพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (The Burma Socialist Program Party – BSPP) ที่ถูกตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1962 ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเดียวที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญและผูกขาดอำนาจทางการเมืองพม่าตลอดช่วง ค.ศ. 1974-1988 แต่ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มอำนาจเดิมจะยุติบทบาทลง แต่เป็นเพียงการส่งผ่านอำนาจให้แก่พรรคการเมืองที่ควบคุมโดยตัดมะต่อเพื่อสร้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น อนึ่งสภาปฏิวัติได้ปรับโครงสร้างใหม่อีกครั้งใน ค.ศ. 1971 โดยปรับให้มีพลเรือน 4 คนเข้ามาดำรงตำแหน่งจากที่นั่งทั้งหมด 15 ที่นั่ง ทั้งนี้ สภาปฏิวัติคงบทบาทสำคัญในการปกครองพม่าเป็นเวลา

จนกระทั่งเมื่อนายพลเนวินและพรรคพวกกว่า 20 คนได้เกษียณออกจากตำแหน่งต่อใน ค.ศ. 1972 และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1974

พรรค BSPP ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงจากพรรคของชนชั้นทางการเมืองให้เป็นพรรคมวลชนมากขึ้น มีการขยายเครือข่ายกว้างขวางไปทั่วประเทศ โดยมีสมาชิกจำนวน 334,226 คนในช่วงการประชุมใหญ่ครั้งแรกของพรรคในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ค.ศ. 1971 นายพลเนวินได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรค และคัดเลือกกรรมการกลางของพรรคซึ่งมีเจ้าหน้าที่ทหารเข้าดำรงตำแหน่ง 118 ที่นั่ง จาก 150 ที่นั่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 79 ของจำนวนที่นั่งทั้งหมด ส่วนที่นั่งของกรรมการกลางของพรรคที่เหลือเป็นของพลเรือนที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับนายพลเนวินทั้งสิ้น

พม่าภายใต้โครงสร้างการปกครองใหม่ของพรรค BSPP ใช้ระบบรัฐสภาเดียว (Unicameral Parliament) เรียกว่า สภาผู้แทนราษฎร (Pyithu Hluttaw) เพื่อเป็นองค์กรทางนิติบัญญัติ ทว่าที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับรัสเซียในยุคสหภาพโซเวียต กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยพรรค BSPP ทำการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนหนึ่งด้วยตัวเอง ซึ่งมักจะเป็นนายทหารของสภาปฏิวัติและนายทหารเกษียณอายุราชการ เพื่อให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนในแต่ละพื้นที่จากตัวเลือกเหล่านั้น ซึ่งในบางพื้นที่อาจมีเพียงตัวเลือกผู้แทนเพียงคนเดียว (Seekins, 2002, pp.85-90) นั่นหมายความว่า ไม่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดก็ตามที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ย่อมถูกควบคุมโดยตมตะต่อ จึงทำให้สภาผู้แทนราษฎรมักลงมติตามความประสงค์ของตมตะต่อ มติของสภาผู้แทนราษฎรจึงเปรียบเสมือน ‘สภาตรายาง’ ในการสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจของฝ่ายบริหารเท่านั้น (Egreteau, 2017, p.38)

ในขณะที่ ฝ่ายบริหารทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศแบ่งออกเป็น 2 องค์กรหลัก คือ *สภาแห่งรัฐ (State Council)* มีหน้าที่ในการรับรองและประกาศใช้กฎหมายและใช้อำนาจเมื่อสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือเมื่อเกิดสถานการณ์ไม่ปกติขึ้น มีนายพลเนวินดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาแห่งรัฐ ซึ่งก็จะได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีด้วย และสมาชิกอีก 28 คนก็จะได้รับการคัดเลือกอย่างละครั้งจากสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานในระดับท้องถิ่น อีกองค์กรหนึ่งคือ สภารัฐมนตรี (Council of Ministers) มีหน้าที่บริหาร กำหนดนโยบายต่างๆ ตลอดจนวางแผนเศรษฐกิจและงบประมาณของประเทศ สมาชิกของสภารัฐมนตรีจะได้รับการคัดเลือกมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานอื่นๆ ในควบคุมของตมตะต่อ ทั้งนี้ ผู้ที่รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งอยู่ในทั้ง 2 สภาข้างต้นเป็นนายทหารของสภาปฏิวัติทั้งที่ยังคงสถานภาพทหารอยู่และเป็นอดีตนายทหารเกษียณอายุราชการจำนวนมากกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด นอกจากนี้ นายพลเนวินยังได้แต่งตั้งตนเองเป็นประธานในคณะกรรมการทุกชุดของฝ่ายบริหารด้วย รวมถึงแต่งตั้งเฉพาะบุคคลที่นายพลเนวินควบคุมได้ขึ้นดำรงตำแหน่งสำคัญต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะไม่มีใครเป็นภัยคุกคามต่อสถานะที่เขาดำรงอยู่ (Seekins, 2002, p. 91; Steinberg, 2010, p.75)

จากคำอธิบายข้างต้นแสดง ผู้เขียนจึงมีความเห็นสอดคล้องกับที่ Geddes (2003, p.75) ที่ว่า พม่าในขณะนั้นเป็นการปกครอง ‘ระบอบเนวิน’ เป็นรูปแบบผสมระหว่างระบอบทหาร (Military Regime) ระบอบที่สืบทอดอำนาจผ่านตัวบุคคล (Personalistic Regime) และระบอบการปกครองโดยพรรคเดียว (Single - Party Regime) ซึ่งทำให้ตัดมตะต่อยังคงสามารถดำรงบทบาทหลักและมีอิทธิพลอย่างมากในการบริหารประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

นโยบายยึดเอากิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐ กับ ธุรกิจของตัดมตะต่อ

Robert H. Taylor (2009, p.39) นักวิชาการด้านการเมืองพม่าได้อธิบายถึงประวัติศาสตร์ช่วงหนึ่งไว้ว่า กษัตริย์หลายพระองค์ของพม่า รวมถึงพระเจ้ามินดงไม่สามารถควบคุมอำนาจทางการเมืองไว้ได้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ และการจัดองค์กรทางเศรษฐกิจใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของตัดมตะต่อจึงอาจกล่าวได้ว่า ตัดมตะต่อใช้ประวัติศาสตร์ดังกล่าวเป็นบทเรียนในการควบคุมอำนาจทางเศรษฐกิจไว้ที่ศูนย์กลางอย่างรัดกุม และขจัดตัวแสดงอื่นที่จะสร้างแรงกระเพื่อมต่ออำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองของตน

สภาปฏิวัติได้ผ่านกฎหมายว่าด้วยการยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐ (Enterprise Nationalization Law of 1963) เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1963 ทำให้วิสาหกิจการพาณิชย์ของตัดมตะต่อทั้งหมดตกเป็นเป้าหมายกลุ่มแรกๆ ที่ถูกดำเนินการตามนโยบายการยึดเอากิจการเอามาเป็นของรัฐ เพราะสภาปฏิวัติมองว่าวิสาหกิจการพาณิชย์ดังกล่าวมีขนาดใหญ่มากเกินไปที่จะบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อแนวทางวิถีม่าสู่ระบอบสังคมนิยมด้วย (Holmes, 1967, p.190; Tucker, 2001, p.190)

ต่อมานโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมฉบับใหม่ (State-Owned Socialist Economic System) ภายใต้แนวทาง ‘วิถีม่าสู่ระบอบสังคมนิยม’ ของสภาปฏิวัติได้ประกาศอย่างเป็นทางการในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1963 ระบุว่า ธุรกิจด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการส่งออกทั้งหมดของเอกชนจะถูกยึดเอากิจการมาเป็นของรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงการส่งออกข้าว ไม้สัก และยางพาราของพม่าที่คิดเป็นร้อยละ 80 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของพม่าในขณะนั้นด้วย (UNCTAD, 1964, p.10) ทั้งนี้ ก่อนการประกาศนโยบายดังกล่าว นายพลเนวินได้ประกาศโดยอ้างเหตุผลทางการเมืองว่า พม่าจะไม่อนุมัติการลงทุนใดจากต่างประเทศเพิ่มเติมจากเดิมแล้ว และได้นำร่องยุติการร่วมทุนกับบริษัท Burmah Oil Company ไปตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1963 พร้อมประกาศจัดตั้งบริษัทน้ำมันขึ้นเพื่อดำเนินการเองทั้งหมด (Silverstein, 1967, p.160)

สภาปฏิวัติยังได้ดำเนินการยึดเอาธนาคารต่างๆมาเป็นของรัฐในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1963 ซึ่งเป็นธนาคารเอกชนจำนวน 17 แห่ง และธนาคารต่างชาติจำนวน 14 แห่ง ซึ่งรวมถึงธนาคารสัญชาติจีน 2 แห่ง คือ The Bank of China และ The Bank of Communications ซึ่งถูกอ้างว่าเป็นท่อน้ำเลี้ยงแก่กลุ่มคอมมิวนิสต์ด้วย แล้วผนวกรวมกันเป็นธนาคารแห่งใหม่ในนาม The Peoples' Bank (Directorate of Information, 1967, pp. 101-103; Holmes, 1967, pp. 192-193) นอกจากนี้ สภาปฏิวัติยังได้ดำเนินการยึดธุรกิจประกันภัย และการเข้ายึดกิจการหนังสือพิมพ์ Guardian กับหนังสือพิมพ์ Vanguard ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนคอมมิวนิสต์จีนในเดือนกันยายนของปีเดียวกัน ด้วยข้ออ้างว่าเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่ออย่างเป็นทางการ รวมทั้งออกคำสั่งให้ผู้สื่อข่าวต่างชาติจำนวนมากเดินทางออกจากพม่านับตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1963 จนทำให้สภาปฏิวัติเป็นผู้ผูกขาดสื่อสิ่งพิมพ์ในงานสื่อมวลชนและโทรคมนาคมทั้งหมดตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. 1965 (Mya Maung, 1998, p.25; Tucker, 2001, p.190) และได้ผ่านกฎหมายว่าด้วยการยุติข้อพิพาททางการค้า ค.ศ. 1963 (Trade Disputes Amending Law of 1963) โดยให้อำนาจแก่สภาปฏิวัติในการยึดและระงับการดำเนินการใดๆต่อธุรกิจที่ขัดต่อข้อพิพาทแรงงานด้วย (Silverstein, 1967, p.156)

สภาปฏิวัติอาศัยอำนาจตามกฎหมายในการเริ่มยึดเอาวิสาหกิจการพาณิชย์ของหน่วยงาน BEDC จำนวน 42 แห่งมาเป็นของรัฐ และตามมาด้วยการยึดเอาวิสาหกิจการพาณิชย์ของสถาบัน DSI จำนวน 5 แห่งอย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ. 1963 ทั้งนี้ วิสาหกิจการพาณิชย์ที่ถูกยึดเอามาเป็นของรัฐมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 47 แห่ง ซึ่งตามมาด้วยการจัดรูปแบบการบริหารใหม่ เช่น ธนาคารต่างๆที่เคยอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงาน BEDC ถูกโอนไปขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลังและรายได้ (Ministry of Finance and Revenue) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าทั้งหมดถูกโอนไปขึ้นตรงต่อกระทรวงการค้า (Ministry of Trade) และธุรกิจด้านอุตสาหกรรมทั้งหมดถูกโอนไปขึ้นตรงต่อกระทรวงอุตสาหกรรม ส่วนบริษัทอื่นๆที่ไม่สามารถจัดสรรได้สอดคล้องกับกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐบาล ให้ยังคงขึ้นตรงต่อหน่วยงาน BEDC ได้ต่อไป

สภาปฏิวัติได้ใช้ความสำเร็จของหน่วยงาน BEDC เป็นต้นแบบของการจัดโครงสร้างการบริหารงานของ Industrial Development Corporation (IDC) จึงทำให้เกิดการแก้ไขกฎหมายขึ้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ. 1962 เพื่อมอบอำนาจการบริหารอย่างอิสระให้แก่หน่วยงานนี้ โดยหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาการขาดทุนอย่างหนักในการดำเนินธุรกิจของรัฐวิสาหกิจมากกว่า 10 แห่ง และนำไปสู่การประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับหน่วยงาน BEDC (Banerji, 1963, pp. 145-147)

การดำเนินนโยบายการยึดเอากิจการเอามาเป็นของรัฐอย่างเข้มงวด และมีการปรับเปลี่ยนขยายกฎระเบียบเพิ่มเติม ทำให้สภาปฏิวัติยังดำเนินนโยบายครอบคลุมถึงธุรกิจพื้นฐาน (Basic Industries) ธุรกิจด้านการบริโภค (Consumer Industries) ขนาดกลาง บริษัทนำเข้าและส่งออกของ

ภาคเอกชน และบริษัทร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติอื่นๆ โดยเฉพาะบริษัทสัญชาติอังกฤษกับอินเดียโดยสมบูรณ์ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1964 เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า โกดังสินค้า ร้านขายส่งสินค้า บริษัทสิ่งพิมพ์ ร้านขายปลีกขนาดเล็ก โรงภาพยนตร์ บริษัทขนส่ง บริษัทผลิตบุหรี รวมถึงโรงพยาบาลที่ดำเนินโดยหมอสอนศาสนา

นอกเหนือจากสภาปฏิวัติจะยุติการร่วมทุนกับบริษัทเบอร์มาที่ทยอยลี้ภัยที่กล่าวไปแล้ว บริษัทจำนวนทั้งสิ้น 12,212 แห่งยังถูกยึดเอามาเป็นของรัฐตามเอกสารที่รัฐบาลทหารพม่าเปิดเผยเมื่อ ค.ศ. 1964 ยังรวมถึงบริษัทต่างชาติจำนวนมากด้วย (Directorate of Information, 1967, p.104) ได้แก่ บริษัท Bawasaing Mine Company, บริษัท Anglo-Burma Mine Company, บริษัท Burma Pearl Syndicate, บริษัท Indo-Burma Petroleum, บริษัท Kyaukme Mine Company, บริษัท Unilever Soap Factory เป็นต้น (U Thaug, 1990, p.20; Silverstein, 1967, p.160) หนึ่ง บริษัทสัญชาติจีนและอเมริกันถูกยึดมาเป็นของรัฐในจำนวนที่น้อยกว่าบริษัทอินเดียและบริษัทสัญชาติอื่น แต่รัฐบาลทหารเลือกใช้วิธียกเลิกใบอนุญาตแทน เช่น บริษัท General Exploartion Company ซึ่งเป็นบริษัทอเมริกันที่ใหญ่ที่สุดในพม่าในขณะนั้น (Holmes, 1967, p.190) แต่กระนั้น สภาปฏิวัติก็ไม่ได้ปฏิเสธบริษัทต่างชาติอย่างสิ้นเชิง ดังจะเห็นได้จากการร่วมทุนในธุรกิจการผลิตอาวุธกับบริษัท Myanma Fritz Werner Industries Co. Ltd. ของเยอรมนีตะวันตกใน ค.ศ. 1985 ซึ่งเป็นบริษัทต่างชาติแห่งแรกที่สภาปฏิวัติร่วมทุนด้วยนับตั้งแต่การยึดอำนาจ (Selth, 2017, p.140)

ทั้งนี้ สภาปฏิวัติจัดตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลการถ่ายโอนกิจการเหล่านั้นเป็นการเฉพาะ และจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่งทำหน้าที่ดูแลชดเชยค่าเสียหายจากให้แก่ภาคเอกชนและประชาชน แต่ทว่าไม่เคยมีหลักฐานปรากฏว่าภาคเอกชนใดเคยได้รับค่าชดเชยดังกล่าว เจ้าของกิจการเอกชนดังกล่าวไม่สามารถแสดงออกถึงความไม่พอใจได้อย่างชัดเจนนัก เพราะสภาปฏิวัติได้กำหนดบทลงโทษจำคุก 5 ปีแก่ผู้ที่ขัดขวางหรือกระทำตนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐเอาไว้ (Chang, 2014b, p.188; Holmes, 1967, pp. 190-191) ในขณะเดียวกัน บริษัทที่ถูกยึดมาเป็นของรัฐมากกว่าหมื่นแห่งกลายเป็นชุมทรัพย์มหาศาลตกอยู่ในมือของนายพลของตัมตะต่อเพียงไม่กี่คน ตัมตะต่อดำเนินการนำเอาสินค้าจำนวนมากที่ยึดได้มาจัดแบ่งตามประเภทของสินค้า และนำมาขายในร้านค้าของตัมตะต่อที่เปิดขึ้นใหม่ตามประเภทของสินค้าจำนวน 24 แห่ง และยังพบว่าตัมตะต่อได้มอปรับร้านค้าของเอกชนจำนวนมากยึดให้แก่ทหารระดับสูงและเครือข่ายในฐานรางวัลแห่งความจงรักภักดีด้วย

นอกจากสภาปฏิวัติจะเข้ายึดกิจการของเอกชนทั้งของชาวต่างชาติและชาวพม่าแล้ว สภาปฏิวัติได้ออกคำสั่งว่าด้วยการประกาศยกเลิกธนบัตรพม่ามูลค่า 50 และ 100 จี๊ด ในวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 1964 เพื่อต้องการตัดตอนอำนาจทางการเงินทั้งหมดของชาวต่างชาติให้หมดสิ้นไป และทำให้กลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมหมดเงินทุนที่จะเข้ามาอยู่เบื้องหลังหรือแทรกแซงเศรษฐกิจ

ของพม่าได้อีกต่อไป สภาปฏิวัติยังประกาศว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการลงทุนที่สำคัญอันจะนำพาพม่าไปสู่แนวทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ทั้งๆที่มาตรการดังกล่าวได้ทำให้ภาคเอกชนสูญเสียเม็ดเงินกว่า 1 พันล้านจ๊ต (Steinberg, 1982, p. 77)

สภาปฏิวัติแถลงรายงานในความสำเร็จของการดำเนินนโยบายการยึดเอากิจการเอามาเป็นของรัฐ ด้วยการเติบโตของอัตราผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการโดยรัฐเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.6 ในปีงบประมาณ 1962-1963 เป็นร้อยละ 46.4 ในปีงบประมาณ 1977-1978 แต่ในทางตรงข้าม ตัวเลขดังกล่าวย่อมหายความว่านโยบายนี้ได้สร้างความเสียหายให้แก่เศรษฐกิจของภาคเอกชนด้วย ดังจะเห็นได้จากจำนวนธุรกิจเอกชนใน ค.ศ. 1963 จำนวน 493 แห่งที่เคยจ้างงานจำนวน 17,947 คน ลดลงเหลือธุรกิจจำนวน 267 แห่งใน ค.ศ. 1972 กับอัตราการจ้างงานที่ลดลงเหลือ 6,887 คน หรือลดลงจากเดิมถึงร้อยละ 61.6 (U Thaug, 1990, p. 20)

ต่อมา สภาปฏิวัติของนายพลเนวินก็เริ่มตระหนักถึงปัญหาราคาสินค้าที่สูงมากขึ้น และการขาดแคลนความรู้เฉพาะทางด้านอุตสาหกรรมต่างๆ จึงทำให้สภาปฏิวัตিদำเนินนโยบาย ‘วิถีม่าสู่ระบบสังคมนิยม’ ควบคู่ไปกับการประสานความร่วมมือกับบริษัทต่างประเทศในกิจการอุตสาหกรรมต่างๆ โดยเปิดช่องให้สถาบัน DSI และหน่วยงาน BEDC เป็นหน่วยงานดำเนินการหลัก เช่น ส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาความรู้เฉพาะทางจากประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนให้หลักประกันแก่นักลงทุนต่างชาติบางบริษัทว่าจะไม่มีการยึดเอากิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐ ในระยะเวลา 10 ปีที่มีการลงทุน เช่น บริษัท Burma Paints, Ltd. ที่ผลิตสีทาบ้าน และบริษัท Centrade Polyproducts, Ltd. ที่ผลิตเครื่องเคลือบดินเผา โดยสัดส่วนการลงทุนจะถือครองโดยรัฐบาลพม่าร้อยละ 52 และบริษัทร่วมทุนอีกร้อยละ 48 (“Investment Permits,” 1963, p.147) อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาราคาสินค้าให้ลดลง เพราะไม่สามารถกระจายสินค้าได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับสินค้าที่ผลิตไม่ได้คุณภาพจึงทำให้แข่งขันกับสินค้าในตลาดมืดได้ ทว่า แนวทางดังกล่าวกลับเป็นช่องทางสร้างผลกำไรของสภาปฏิวัติให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น

ธุรกิจของตัดมะต่อ ผ่านการดำเนินการในธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการ

ในขณะที่สภาวะเศรษฐกิจของประเทศถดถอยจนถึงขั้นวิกฤต ตัดมะต่อในฐานะสถาบันยังคงสามารถสั่งสมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของตนเอาไว้ได้อย่างเข้มแข็ง แต่เมื่อพิจารณาในระดับส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ทหารจำนวนมากกลับมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ รวมถึงการว่างงานของเจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่ตัดมะต่อ ที่เป็นผลมาจากการปลดเจ้าหน้าที่ตัดมะต่ออาวุโสที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในช่วงรัฐบาลรักษาการของนายพลเนวิน (ค.ศ. 1958-1960) จำนวนมาก และการปลดเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงที่เคยได้รับการแต่งตั้งจากอดีตเจ้าอาณานิคมอังกฤษ และเจ้าหน้าที่รัฐอื่นๆประมาณ 2,000 คนออกจากตำแหน่ง ดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่รัฐและ

เจ้าหน้าที่ตัดตะต่อทั้งที่ประจำการและปลดประจำการเหล่านั้นพยายามแสวงหาช่องทางและเครือข่ายที่ตนเคยมีในการดำเนินธุรกิจอย่างไม่เป็นทางการแทน ไม่ว่าจะเป็นการฉวยโอกาสเข้ายึดกิจการของพ่อค้าชาวต่างชาติ การค้าในตลาดมืด และการค้ายาเสพติด อธิบายได้ดังนี้

(1) การฉวยโอกาสเข้ายึดกิจการของพ่อค้าชาวต่างชาติ

เจ้าหน้าที่ตัดตะต่อจำนวนหนึ่งได้อ้างถึงคำสั่งของสภาปฏิวัติในการเข้าฉวยโอกาสยึดกิจการของพ่อค้าชาวต่างชาติ ซึ่งมักมุ่งไปที่ธุรกิจที่ประสบความสำเร็จของพ่อค้าชาวอินเดียและจีนรวมจำนวนประมาณ 11,000-15,000 แห่ง เจ้าหน้าที่ตัดตะต่อจะบังคับเจ้าของธุรกิจส่งมอบธุรกิจให้แก่พวกเขาภายในเวลา 3 วันทำการ เพื่อที่เจ้าหน้าที่ทหารนำไปขายต่อหรือปล่อยให้เช่าต่อ (Holmes, 1967, p. 190; U Thaung, 1990, p. 11; Steinberg, 1982, p. 77) เจ้าหน้าที่ทหารยังบังคับให้เจ้าของธุรกิจทำบัญชีว่ามีใครติดหนี้สินต่อธุรกิจนั้นๆบ้าง เพื่อจะได้ไปตามเก็บหนี้จากลูกหนี้เหล่านั้นได้ในฐานะเจ้าของธุรกิจรายใหม่ แต่ทว่าหากเจ้าของธุรกิจเดิมคนใดยังคงเป็นหนี้ผู้ที่ยังคงต้องชำระหนี้ต่อเจ้าหน้าที่โดยไม่มีข้อยกเว้น

แม้สภาปฏิวัติจะอนุญาตให้ภาคเอกชนและอุตสาหกรรมพื้นฐานขนาดเล็กจำนวนหนึ่งของนักธุรกิจต่างชาติสามารถดำเนินธุรกิจค้าขายขนาดเล็กต่อได้ แต่นักธุรกิจเหล่านั้นเกิดความไม่มั่นใจและกลัวว่าจะสูญเสียชีวิตในที่สุด ทำให้พ่อค้าเชื้อสายอินเดียจำนวน 100,000 คน และเงินจำนวน 300,000 คนตัดสินใจเดินทางออกจากพม่า ด้วยข้อจำกัดที่ว่าต้องเดินทางโดยปราศจากเงินออม เครื่องประดับมีค่า หรือแม้กระทั่งเครื่องใช้ในครัว แม้ว่าพวกเขาเหล่านั้นจำนวนมากเรียกขานตัวเองว่าเป็น ‘ชาวพม่า’ เพราะครอบครัวของตัวเองได้อาศัยบนแผ่นดินพม่ามาหลายชั่วอายุคนแล้ว แต่ในสายตาของสภาปฏิวัติแล้ว พวกเขาก็ยังคงเป็นชาวต่างชาติที่เป็นภัยคุกคามอยู่ดี (Smith, 1994, p.63) ในขณะเดียวกัน เจ้าของธุรกิจเดิมที่ไม่มีเงินเพียงพอในการเดินทางออกนอกประเทศหรือไม่มีญาติที่น้องก็ต้องปรับเปลี่ยนไปประกอบอาชีพค้าขายขนาดเล็กในตลาดแทน และหวาดระแวงไม่กล้าขายสินค้าให้กับคนแปลกหน้า เพราะถูกจับตามองและบุกเข้าตรวจทั้งในร้านค้าและที่บ้านโดยไม่แจ้งล่วงหน้า ด้วยเหตุผลที่อ้างว่าสภาปฏิวัติต้องการกวาดล้างการกักตุนสินค้า และต้องการขจัดทุนนิยมของชาวต่างชาติให้หมดสิ้นไป อย่างไรก็ตาม พ่อค้าบางรายก็ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากเจ้าหน้าที่ตัดตะต่อบางคนให้สามารถดำเนินการค้าขายสินค้าที่รับมาจากตลาดมืดได้ (Chang, 2014b, p.187)

(2) การค้าในตลาดมืด

หนึ่งในเป้าหมายของการดำเนินนโยบายยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐของสภาปฏิวัติ คือเพื่อกวาดล้างการค้าในตลาดมืด เนื่องจากเชื่อว่าสินค้าในตลาดมืดมีความเชื่อมโยงกับทุนต่างชาติอย่างแนบแน่น และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายตามแนวทาง ‘วิถีพม่าสู่ระบอบสังคมนิยม’ สภาปฏิวัติดำเนินนโยบายสั่งห้ามไม่ให้มีการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคพื้นฐานมากมาย เพื่อให้มั่นใจว่าการควบคุมสินค้าต่างๆเป็นไปอย่างเคร่งครัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ

ประชาชน จึงเป็นสาเหตุให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ทหารจำนวนมากเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการค้าใน ‘ตลาดมืด’ (Black Market) เสียเอง ซึ่งหมายถึง การค้าขายทั้งนำเข้าและส่งออกสินค้าข้ามชายแดนโดยไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร เพื่อตอบสนองความต้องการของชาวพม่า และเพื่อเป็นช่องทางหารายได้เลี้ยงชีพในช่วงสภาพัฒน์เข้าควบคุมธุรกิจเองทั้งหมด

ทั้งนี้ เมื่อสถานะทางเศรษฐกิจเริ่มเข้าขั้นวิกฤตจึงไม่ใช่แค่ประชาชนชาวพม่าและพ่อค้าเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่ทหารก็ได้รับความเดือดร้อนเช่นกัน จึงทำให้พวกเขากลายเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการตลาดมืดไปด้วย จากรายงานพบว่า ทรภรรยาของตัดตะมอดหลายคนได้ขนสินค้าจำเป็นพื้นฐานจากบริเวณชายแดนไทยและพม่าเข้าสู่พื้นที่ของพม่า นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐยังรับสินบนจากพ่อค้าของเถื่อนอย่างเป็นระบบด้วย นับตั้งแต่เจ้าหน้าที่บริเวณจุดตรวจชายแดน ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร ตำรวจข่าวกรอง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ทหาร โดยเฉพาะการค้าหยก ตัวอย่างเช่น พ่อค้าหยกเถื่อนจะเจรจาต่อรองจ่ายสินบนเป็นจำนวนเงินก้อนใหญ่กับเจ้าหน้าที่รัฐของพม่าที่ปฏิบัติหน้าที่ในขณะนั้น เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุญาตให้ขนหยกทางรถยนต์ต่อไปยังไทยหรือยูนิานันได้โดยสะดวก เงินสินบนดังกล่าวก็จะถูกนำไปกระจายจ่ายแจกกันในกลุ่มเจ้าหน้าที่อย่างครบทุกคน (Chang, 2014a, p.190)

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ทหารยังได้กลายเป็นหนึ่งในผู้เล่นของกระบวนการค้าขายในตลาดมืดด้วย ดังจะเห็นได้จากเจ้าหน้าที่ทหารที่ได้เข้าไปกวาดล้างสินค้าที่ถูกลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมายในตลาดมืดตามคำสั่งของสภาพัฒน์ ก็ได้ลักลอบนำเอาสินค้าดังกล่าวไปเก็บไว้ใช้อุปโภคบริโภคเองหรือไม่ก็นำสินค้าไปขายต่อเข้าสู่ตลาดมืดอีกที รวมถึงเจ้าหน้าที่ทหารระดับสูงจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ร่วมริเริ่มนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ก็ได้ลักลอบนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยอย่างผิดกฎหมายจากต่างประเทศเช่นกัน ตลาดมืดกลายเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพม่าในช่วงทศวรรษ 1970 และมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 80 ของการบริโภคทั้งหมดของประเทศในช่วงทศวรรษ 1980 และสามารถตรวจสอบได้ยาก เพราะในขณะนั้นประชาชนมีบัญชีเงินฝากในธนาคารเพียงร้อยละ 4-5 เท่านั้น (Mya Than, 1996, p. 3; Kyaw Yin Hlaing, 2000, p. 66)

ดังกล่าวนี้จึงแสดงให้เห็นถึงความย้อนแย้งของแนวนโยบายและการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่ว่า สภาพัฒน์ดำเนินนโยบายยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐด้วยมีหนึ่งในเป้าหมายเพื่อกวาดล้างการค้าในตลาดมืด แต่ขณะเดียวกับหน่วยงานของรัฐจำนวนมากกลับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งการค้าในตลาดมืดเสียเอง

(3) การค้ายาเสพติด

การค้ายาเสพติดของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเป้าหมายของสภาพัฒน์ที่ต้องการควบคุมการค้าดังกล่าวเพราะหวังว่าจะสามารถตัดลดกำลังรองต่อทางทหารและการเมืองของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ลงได้ แต่ทว่า หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ทหารจำนวนมากก็ได้กลายเป็นคู่ค้าของ

กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ จนสามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเองได้ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

การเติบโตของขบวนการค้ายาเสพติดมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเด็นกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายตัวอยู่ทั่วเขตชายแดนของพม่าด้วย กล่าวคือ ตตมะต่อใช้โอกาสในการดำเนินนโยบายยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐของสภาปฏิวัติมาใช้ในการปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติดของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะกองกำลังของชาวจีนโกก้าง ทำให้นายโลซิงฮาน (Lo Hsing Han) หัวหน้ากองกำลังดังกล่าวถูกจับกุมด้วยข้อหาลักลอบค้ายาเสพติดเป็นเวลานาน 6 เดือน เนื่องจากรัฐบาลพม่าประกาศให้การปลูก การค้า และการเสพฝิ่นเป็นสิ่งผิดกฎหมายเมื่อ ค.ศ. 1965

แต่ต่อมา ตตมะต่อพยายามเตรียมความพร้อมสำหรับปฏิบัติการสู้รบกับพวกก๊กมินตั๋ง และกองกำลังกบฏในรัฐฉาน จึงได้จัดตั้งกองกำลังป้องกัน (Ka Kwe Ye – KKY) เป็นกองกำลังพิเศษในระดับท้องถิ่นจำนวนหลายชุดเพื่อสำหรับสนับสนุนตตมะต่อจัดตั้งในช่วงระหว่างปลาย ค.ศ. 1967 ถึง ค.ศ. 1973 กองกำลังของชาวจีนโกก้างของนายโลซิงฮานได้เข้าร่วมในกองกำลังป้องกันจึงเป็นเสมือนการสร้างสถานะความยอมรับจากตตมะต่อ และเปิดช่องให้กองกำลังป้องกันนี้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้อย่างสะดวก (Buchanan, 2016, p.9) โดยเฉพาะธุรกิจการค้าฝิ่นที่สร้างรายได้อย่างงามให้แก่กองกำลังป้องกันต่างๆ เพราะราคาฝิ่นที่ชายบริเวณชายแดนมีราคาสูงมากขึ้นกว่าปกติจำนวน 3-4 เท่า ทั้งนี้ ตตมะต่อและรัฐบาลพม่าขณะนั้นเมินเฉยต่อการลักลอบค้าฝิ่นของกองกำลังป้องกัน KKY เพราะเมื่อพิจารณาในเชิงเศรษฐกิจแล้ว การยอมให้กองกำลังป้องกัน KKY ลักลอบค้าฝิ่นเป็นต้นทุนที่ถูกที่สุดของตตมะต่อ เพราะไม่ต้องผันงบประมาณมาจ้างเจ้าหน้าที่ทหาร และส่งมอบอาวุธให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น (Boucaud and Boucaud, 1992, p.28) ทำให้หัวหน้ากลุ่มติดอาวุธในท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ เช่น กองกำลังบางหน่วยของกองทัพรัฐฉาน (Shan State Amy) กองกำลังป้องกันลอยมาว (Loi Maw) ที่นำโดยขุนซ่า (Khun Sa) จึงต่างพยายามแสดงตนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังพันธมิตรของตตมะต่อ เพราะต่างหวังจะได้รับอภิสิทธิ์พิเศษในการขายค้าสินค้าเถื่อนได้บ้าง โดยไม่ได้สนใจถึงเป้าหมายและละเลยการสู้รบกับพวกก๊กมินตั๋งและกองกำลังกบฏในรัฐฉาน

ตตมะต่อก็ตระหนักดีว่า กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ใช้งบประมาณจากการค้ายาเสพติดและของเถื่อนจำนวนมากเพื่อส่งสมอาวุธไว้ใช้ในการต่อสู้กับรัฐบาลพม่าเพื่อสิทธิในการปกครองตนเอง ฉะนั้น หากรัฐบาลพม่ายังคงอนุญาตให้มีการค้าฝิ่นซึ่งเป็นรายได้หลักของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ ก็ย่อมเสมือนรัฐบาลพม่าส่งเสริมให้ภัยคุกคามความมั่นคงของตนเองมีอำนาจเข้มแข็งมากขึ้น ตตมะต่อจึงดำเนินการปลดอาวุธกองกำลังป้องกัน KKY ลงใน ค.ศ. 1973 ตลอดจนพลวัตรทางเศรษฐกิจดังกล่าวกลายเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดสงครามต่อต้านยาเสพติดจากรัฐบาลพม่า ดังนั้น ความพยายาม

ของรัฐบาลพม่าในการควบคุมการค้าในตลาดมืดจึงกลายเป็นกุญแจสำคัญในการควบคุมทางเศรษฐกิจและทางการทหารของกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย

ตัดมตะต่อ กับ ระบบทุนนิยมแบบเครือญาติ

ในขณะที่สภาพัฒน์วิวัฒนาการถึงความจำเป็นในการต่อต้านกลุ่มนายทุนและพวงผลอันเลวร้ายของเจ้า อาณานิคม ทำให้ต้องกำหนดนโยบาย ‘วิถีพม่าสู่ระบอบสังคมนิยม’ เพื่อเปลี่ยนแปลงการเมืองและเศรษฐกิจพม่าขนานใหญ่ ครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติของเหล่านายพลกลับดำเนินบทบาทเป็นกลุ่มนายทุนกลุ่มใหม่เสียเอง ลักษณะดังกล่าวเรียกว่า “ระบบทุนนิยมแบบเครือญาติ” (Nepo-Capitalism) ซึ่งหมายถึง ระบบทุนนิยมรูปแบบหนึ่งที่ตัดมตะต่อและรัฐบาลทหารใช้อำนาจรัฐในการเอื้อประโยชน์และมอบสิทธิพิเศษแก่ญาติหรือคนในครอบครัวเหนือกว่าบุคคลอื่น หรือสนับสนุนธุรกิจบางประเภทที่เครือญาติเป็นผู้ผูกขาดการดำเนินการเป็นพิเศษ แต่กีดกันการแข่งขันของกลุ่มอื่นๆ (Agyeman, 2001), p.xvii; Pradipto, 2015, p.170) ซึ่งทำให้ครอบครัวยุคใหม่และเครือญาติของเหล่านายพลกลายเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากในวงการธุรกิจของพม่าในขณะนั้น

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ นายพลเนวินและครอบครัวยังเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจต่างๆ ในพม่าในทางส่วนบุคคลด้วย สมาชิกในครอบครัวยุคใหม่ที่มีบทบาทด้านธุรกิจมากที่สุด คือ นางซันดาวิน (Sandar Win) บุตรีคนโปรดของนายพลเนวินที่มีภรรยาอยู่ข้างบิดาในงานสำคัญและเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจสำคัญของนายพลเนวิน นางซันดาวินและสามีดำเนินธุรกิจหลากหลายในพม่า เช่น โรงแรม Nawarat Concorde Hotel ซึ่งก่อนหน้านี้เคยเป็นโรงงานของรัฐบาลทหารพม่า แต่ด้วยการใช้เส้นสายของนางซันดาวินจึงสามารถเปิดเป็นธุรกิจโรงแรมและมีไนต์คลับที่เป็นนิยมของชนชั้นสูงชาวพม่าและชาวต่างชาติในกรุงย่างกุ้งได้ นอกจากนี้ ยังมีการเปิดสาขาของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ในกรุงย่างกุ้ง และเปิดบริษัท Associated Business Consultancy Services เพื่อให้คำปรึกษาด้านธุรกิจแก่นักลงทุนชาวต่างชาติในพม่า รวมถึงมีหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัท Myanmar Sky-Link ด้วย (Aung Saw, 2003; Aung Saw, 2008)

แม้สุดท้ายเมื่ออำนาจทางการเมืองของบิดาสิ้นสุดลง นางซันดาวินก็ยังคงใช้อิทธิพลของบิดาในการสร้างความตกลงทางธุรกิจต่างๆ ในพม่า กระทั่งนายพลตานฉ่วย (Than Shwe) ตั้งข้อหาว่า นายพลเนวินและ ครอบครัววางแผนในการรัฐประหาร ทำให้มีการสั่งจำคุกสมาชิกในครอบครัวในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2002 ทั้งนี้ ผู้สังเกตการณ์จำนวนมากไม่เชื่อว่าข้อกล่าวหาดังกล่าวจะเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการกวาดล้างครอบครัวยุคใหม่ แต่เชื่อว่าเหตุผลที่แท้จริง คือ นายพลตานฉ่วยและพรรคพวกไม่พอใจการใช้อำนาจทางการเมืองและการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของครอบครัวของนายพลเนวิน เพราะสภา SPDC เข้าควบคุมธุรกิจเกือบทั้งหมดแทบจะทันทีหลังการจับกุมสมาชิกในครอบครัวของนายพลเนวิน (Altsean Burma, 2002, pp. 10-11) ดังกล่าวนี้นำให้บทบาททาง

ธุรกิจของครอบครัวนายพลเนวินยุติลง และถูกแทนที่ด้วยนายพลที่ก้าวขึ้นมาครองอำนาจที่ยึดทรัพย์สินของนายพลเนวินจำนวนมากไป ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า อำนาจทางการเมืองของนายพลเนวินส่งผลโดยตรงต่อการเข้าแสวงหาผลประโยชน์ดำเนินธุรกิจของครอบครัวของเขา และความมั่งคั่งดังกล่าวก็จะถูกส่งจากจากนายพลที่หมดอำนาจสู่นายพลกลุ่มใหม่

สรุป: สถานะ “ทหารในฐานะผู้ปกครอง” ของสภาปฏิวัติภายใต้การนำของนายพลเนวิน

เมื่อนายพลเนวินดำเนินการยึดอำนาจทางการเมืองรัฐบาลพลเรือนของนายอูโนใน ค.ศ. 1962 โดยล้มล้างศูนย์อำนาจทางการเมืองเดิม และตั้งตนเองเข้าเป็นผู้ควบคุมศูนย์อำนาจทางการเมืองใหม่โดยตรง ตลอดจนได้ทำการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจขนานใหญ่ภายใต้นโยบาย ‘วิถีม่าสู่ระบบสังคมนิยม’ และดำเนินการยึดเอาวิสาหกิจมาเป็นของรัฐ จึงเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจนอกกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการฉวยโอกาสเข้ายึดกิจการของพ่อค้าชาวต่างชาติ การค้าในตลาดมืด และการเข้าไปเกี่ยวพันในขบวนการค้ายาเสพติด ทำให้ตตะมตะต่อกลายเป็นสถาบันที่มีความมั่งคั่งมากที่สุดในประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อและครอบครัวยังมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจที่สืบเนื่องจากการครอบครองอำนาจเบ็ดเสร็จของสถาบันที่สังกัด ท่ามกลางความเดือดร้อนประชาชนจากความผิดพลาดของในการบริหารเศรษฐกิจของรัฐบาลทหารพม่า ดังกล่าวนี้นี้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อมีความศรัทธาและพร้อมมอบชีวิตให้แก่ นายพลเนวิน ไม่ว่าจะสิ่งไหนายพลเนวินกระทำจะเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดก็ตาม (Win Min, 2004, p. 55) รวมถึงยังสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่รัฐอื่นๆ หันเหอาชีพอไปเป็นเจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อ ไม่ใช่เพราะมีความตั้งใจหรือความรักในตัวอาชีพอ แต่เป็นเพราะต้องการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของบุคคลที่ได้รับสิทธิพิเศษทั้งทางอิทธิพลและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Fink, 2001, p.146)

ในขณะเดียวกัน ตตะมตะต่อได้ใช้โอกาสที่รัฐบาลทหารพม่าเข้าควบคุมธุรกิจทั้งหมดในประเทศในการมอบสิทธิพิเศษทางเศรษฐกิจแก่เจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อในแต่ละระดับยศในสัดส่วนที่ลดหลั่นกันลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การซื้อสินค้าต่างๆ จากร้านสหกรณ์ตตะมตะต่อและร้านค้าอื่นๆ ในเครือในราคาที่มีการอุดหนุนโดยรัฐ หรือเรียกว่า ‘ราคารัฐบาล’ (Government Price) ซึ่งเป็นราคาที่ถูกลงกว่าราคาในท้องตลาด ได้แก่ สินค้าอุปโภคพื้นฐานในราคาพิเศษ เช่น ข้าว น้ำมัน ของชำต่างๆ น้ำตาล น้ำมันเบนซิน เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์กีฬา เป็นต้น รวมถึงสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น สุรา บุหรี่ รวมถึงรถยนต์ ทั้งนี้ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่แล้วว่า เจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อระดับกลางขึ้นไปจะได้รับข้อเสนอพิเศษให้ซื้อรถยนต์ 3 ล้อยี่ห้อ Mazda เพื่อใช้ทำธุรกิจรถรับจ้างไม่ประจำทางในช่วงรัฐบาลรักษาการของนายพลเนวิน ต่อมาในช่วงสภาปฏิวัติก็ยังคงให้สิทธิพิเศษดังกล่าวแต่เพิ่มจากรถยนต์สามล้อเป็นรถยนต์ปกติ มีข้อมูลระบุว่า เจ้าหน้าที่ตตะมตะต่อระดับกลางขึ้นไปสามารถซื้อรถยนต์ Mazda รุ่น 323 ได้ในราคา 40,000 จ๊ิต ในขณะที่ท้องตลาดในพม่าขณะนั้นมีราคาขายมากกว่า 200,000 จ๊ิต (Win Min, 2004, p.56)

มากไปกว่านั้น ตัดมตะต่อยังให้สวัสดิการในการดูแลสุขภาพในโรงพยาบาลเฉพาะของเจ้าหน้าที่ ตัดมตะต่อ ซึ่งมีเครื่องมือทางการแพทย์ที่ดีและทันสมัยมากกว่าของโรงพยาบาลของชาวพม่าโดยทั่วไป

ดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้สามารถกล่าวได้ว่า สถาปนาปฏิวัติภายใต้การนำของนายพลเนวินตลอด ค.ศ. 1962-1988 มีลักษณะเป็น “ทหารในฐานะผู้ปกครอง” ในรูปของคณะรัฐประหาร (Military Oligarchy) ที่มองว่ากองทัพเป็นตัวแสดงหลักในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของรัฐภายใต้การปกครอง และมิบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงจากภัยคุกคามภายใน และความขัดแย้งจากวิกฤตการณ์ทางการเมือง รวมถึงมองว่าตนเองมีเป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความทันสมัยให้แก่สังคม และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐ เพราะฉะนั้นตัดมตะต่อ ในฐานะผู้ปกครอง จึงอาศัยอำนาจในการปกครองเข้าควบคุมทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจของพม่า และได้ผูกขาดธุรกิจการค้าทั้งในฐานะสถาบันกองทัพและส่วนบุคคล มีการใช้อำนาจรัฐหรือเกาะเกี่ยวอำนาจรัฐเพื่อคอร์รัปชั่นทรัพย์สินและอำนาจทางการเมืองของตนเองและพวกพ้อง โดยไม่ได้ให้ความสำคัญในการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดีให้แก่ประเทศ และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนที่สังคมต้องสูญเสียอันเกิดสภาวะอนาธิปไตยทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ แต่ทว่าความล้มเหลวในการบริหารเศรษฐกิจของสถาปนาปฏิวัติและรัฐบาลทหารพม่าก่อให้เกิดกระแสต่อต้านและเกิดการลุกฮือของประชาชนขึ้นใน ค.ศ. 1987-1988 อันเป็นปัจจัยที่ทำให้สถาปนาปฏิวัติภายใต้การนำของนายพลเนวินต้องตัดสินใจออกจากการเมือง และผลัดมือไปสู่การขึ้นครองอำนาจของนายพลและพรรคพวกกลุ่มใหม่ เพื่อลดกระแสทางการเมือง แต่ไม่ได้หมายความว่าตัดมตะต่อจะยุติบทบาททางเศรษฐกิจลง ในทางกลับกัน นายพลและพรรคพวกกลุ่มใหม่ได้ดำเนินบทบาทของธุรกิจกองทัพในรูปแบบที่ซับซ้อนและเป็นระบบมากขึ้นกว่าเดิม

บรรณานุกรม

- สุรชาติ บำรุงสุข. (2561). *รัฐและอุดมการณ์ทหารในลาตินอเมริกา*. กรุงเทพฯ: พารากราฟ.
- Adas, M. (2011). *The Burma Delta: Economic Development and Social Change on an Asian Rice Frontier, 1852-1941*. Madison, WI: The University of Wisconsin Press.
- Agyeman, O. (2001). *Africa's Persistent Vulnerable Link to Global Politics*. Lincoln, NE: iUniversity Press.
- Altsean Burma. (2002). *Report Card: New Page, Old Story*. Bangkok: White Lotus Press.
- Aung Moe San. (2006, 25 March). Myanmar Tatmadaw with Fine Traditions. *The New Light of Myanmar*, 7.

- Aung Saw. (2003, 5 December). A Tale of Two Ladies. *The Irrawaddy*. Retrieved January 21, 2020, from https://www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=54&page=2
- Aung Saw. (2008, 15 December). Sandar Win Released from House Arrest. *The Irrawaddy*. Retrieved January 21, 2020, from https://www2.irrawaddy.com/opinion_story.php?art_id=14799
- Banerji, S. C. (1963). The Autonomous IDC. *Far Eastern Economic Review*, 39(4), 145-147.
- Badgley, J. H. (1969). Two Styles of Military Rule: Thailand and Burma. *Government and Opposition*, 4(1), 100-117.
- Boucaud, A., & Boucaud, L. (1992). *Burma's Golden Triangle: On the Trail of the Opium Warlords*. Bangkok: Asia Books.
- Buchanan, J. (2016). *Militias in Myanmar*. Yangon: The Asia Foundation.
- Cady, J. F. (1953). The Situation in Burma. *Far Eastern Survey*, 22(5), 49-54.
- Chang, Wen-Chin. (2014a). *Beyond Borders: Stories of Yunnanese Chinese Migrants of Burma*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Chang, Wen-Chin. (2014b). By Sea and by Land: Stories of Two Chinese Traders. In Wen-Chin Chang and Eric Tagliacozzo (Eds.). *Burmese Lives: Ordinary Life Stories under the Burmese Regime*. 174-202. New York, NY: Oxford University Press.
- Directorate of Information, Government of the Union of Burma. (1967). *A Handbook of Burma*. Rangoon: Sarpay Beikman Press.
- Egreteau, R. (2017). *Parliamentary Development in Myanmar: An Overview of the Union Parliament, 2011-2016*. Yangon: The Asia Foundation.
- Egreteau, R., & Jagan, L. (2014). *Soldiers and Diplomacy in Burma: Understanding the Foreign Relations of the Burmese Praetorian State*. Singapore: NUS Press.
- Fenichel, A., & Khan, A. (1981). The Burmese Way to 'Socialism'. *World Development*, 9(9-10), 813-824.
- Fink, C. (2001). *Living Silence: Burma under Military Rule*. New York, NY: Zed Books.
- Geddes, B. (2003). *Paradigms and Sand Castles: Theory Building and Research Design in Comparative Politics*. Ann Arbor, MI: The University of Michigan Press.
- Holmes, R. A. (1987). Burmese Domestic Policy: The Politics of Burmanization. *Asian Survey*, 7(3), 188-197.
- Investment Permits. (1963). *Far Eastern Economic Review*, 39(4), 147.

- Janowitz, M. (1964). *The Military in the Political Development of New Nations: An Essay in Comparative Analysis*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Kipgen, N. (2016). *Myanmar: A Political History*. New Delhi: Oxford University Press.
- Kyaw Yin Hlaing. (2000). The Political Economy of Hmaung-kho in Socialist Myanmar. *Kasarinlan: Philippine Journal of Third World Studies*, 15(1), 65-114.
- Lissak, M. (1964). Social Change, Mobilization, and Exchange of Services between the Military Establishment and the Civil Society: The Burmese Case. *Economic Development and Cultural Change*, 13(1), 1-19.
- Mya Maung. (1998). *The Burma Road to Capitalism: Economic Growth Versus Democracy*. Westport, CT: Praeger.
- Mya Than. (1996). *Myanmar's External Trade: An Overview in the Southeast Asian Context*. Singapore: ISEAS.
- Nakanishi, Y. (2013). *Strong Soldiers, Failed Revolution: The State and Military in Burma, 1968-1988*. Singapore: NUS Press.
- Olson, M. (2000). *Power and Prosperity: Outgrowing Communist and Capitalist Dictatorship*. New York, NY: Basic Books.
- Pradipto, R. (2015). A Certain Uncertainty; Assessment of Court Decisions in Tackling Corruption in Indonesia. In R. N. Ghosh & M. A. B. Siddique (Eds.). *Corruption, Good Governance and Economic Development: Contemporary Analysis and Case Studies*. 167-216. Singapore: World Scientific Publishing.
- Pye, L. W. (1959). *Armies in the Process of Political Modernization*. Cambridge, MA: Center for International Studies, Massachusetts Institute of Technology.
- Pye, L. W. (1962). The Army in Burmese Politics. In J. J. Johnson (Ed.). *The Role of the Military in Underdeveloped Countries*. 231-251. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Seekins, D. M. (2002). *The Disorder in Order: The Army-State in Burma since 1962*. Bangkok: White Lotus.
- Selth, A. (2017). *Burma's Armed Forces: Power without Glory* (2nd ed.). Manchester: Eastbridge Books.
- Siddiq, A. (2017). *Military Inc.: Inside Pakistan's Military Economy* (2nd ed.). Karachi: Oxford University Press.
- Silverstein, J. (1967). *Burma: Military Rule and Politics of Stagnation*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

- Smith, D. E. (1965). *Religion and Politics in Burma*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Smith, M. (1994). *Ethnic Groups in Burma: Development, Democracy and Human Rights*. London: Anti-Slavery International.
- Steinberg, D. I. (1982). *Burma: A Socialist Nation of Southeast Asia*. Boulder, CO: Westview Press.
- Steinberg, D. I. (2010). *Burma/Myanmar: What Everyone Needs to Know*. New York, NY: Oxford University Press.
- Taylor, R. H. (2009). *The State in Myanmar*. Honolulu, HI: University of Hawaii Press.
- Thomson, J. S. (1957). Burmese Neutralism. *Political Science Quarterly*, 72(2), 261-283.
- Trager, F. N. (1956). Burma's Foreign Policy, 1948-56: Neutralism, Third Force, and Rice. *The Journal of Asian Studies*, 16(1), 89-102
- Trumbull, R. (1962, 8 March). Burmese Official Says Crisis Forced Coup. *The Dallas Morning News*, 5.
- Tucker, S. (2001). *Burma: Curse of Independence*. London: Pluto Press.
- U Thaung. (1990). Army's Accumulation of Economic Power in Burma, 1940-1990. *The Burma Review*, 20, 17-22.
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (1964). *Proceedings of the United Nations Conference on Trade and Development, Vol. 5 – Trade Expansion and Regional Groupings Part 2*. New York, NY: United Nations.
- Win Min. (2004). Burmese Military Government: Crony Capitalism in Uniform. In D. A. Metraux and Khin Oo (Eds.). *Burma's Modern Tragedy*. 45-67. Lexiston, NY: Edwin Mellen Press.